

TADIJA ŠAKIĆ
Financijski inspektorat, Ministarstvo financija

PRIJEDLOG NOVOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

1. OCJENA SADAŠNJEG STANJA I RAZLOZI DONOŠENJA NOVOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Prvi Zakon o sprječavanju pranja novca („Narodne novine”, br. 69/97), koji je stupio na snagu 1. studenog 1997., postavio je temelje za uspostavu preventivnog sustava u području sprječavanja pranja novca u Republici Hrvatskoj.

Sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici čine:

- tijela prevencije: obveznici (banke i drugi).
- Ured za sprječavanje pranja novca,
- nadzorna tijela: nadzorne službe ministarstva nadležnoga za financije (Porezna uprava, Carinska uprava i Financijski inspektorat), Hrvatska narodna banka, Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga te
- tijela kaznenog progona (Policija i Državno odvjetništvo).

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine 87/08, 25/12, u dalnjem tekstu: važeći Zakon) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine ima preventivni karakter i njime se propisuju mјere, radnje i postupci obveznika iz finansijskoga i nefinansijskoga sektora, te postupanja drugih nadležnih državnih tijela iz sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a u svrhu zaštite finansijskoga sustava od korištenja za pranje novca i financiranja terorizma.

Novim Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma-dalje u tekstu novi Zakon, u zakonodavni okvir Republike Hrvatske implementirat će se Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. godine o sprječavanju korištenja finansijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (dalje u tekstu: Četvrta direktiva).

Također, novim Zakonom se uređuje način provođenja Uredbe (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1781/2006.

Sukladno odredbama Četvrte direktive Države članice (dalje u tekstu: DČ) dužne su se uskladiti s odredbama Četvrte direktive najkasnije do 26. lipnja 2017. Na sastanku Vijeća za gospodarske i finansijske poslove (ECOFIN - Economic and Financial Affairs Council) dana 12. veljače 2016. usvojeni su Zajednički zaključci o borbi protiv financiranja terorizma kojima se između ostalog potiče DČ da u što skorijem roku

prenesu Četvrtu direktivu u svoja nacionalna zakonodavstva, i to do kraja 2016. godine.

Novim Zakonom propisuju se pored ostalog:

1. mjere, radnje i postupci za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma,
2. obveznici primjene mjera i radnji (kreditne institucije, finansijske institucije, javni bilježnici, odvjetnici, računovođe, revizori, **posrednici u prometu nekretninama** i dr.),
3. nadležnosti i postupanja Financijsko obavještajne jedinice (Ured za sprječavanje pranja novca),
4. nadležnosti i postupanja nadzornih tijela (Ministarstvo financija – Financijski inspektorat, Porezna uprava te Hrvatska narodna banka, Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga),
5. nadležnost i postupanja drugih državnih tijela i pravnih osoba s javnim ovlastima u otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma,

2. NAJAVAŽNIJA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PRIJEDLOGOM NOVOG ZAKONA I NOVOSTI U ODNOSU NA POSTOJEĆU ZAKONSKU REGULATIVU

Polazeći od navedene ocjene sadašnjeg stanja, odnosno radi implementacije Četvrte direktive, predlagatelj novog Zakona pristupio je izradi novog Zakona želeći na odgovarajući način uskladiti zakonodavstvo Republike Hrvatske s pravnim propisima EU odnosno s Direktivom 2015/849 koja dijelom mijenja i dopunjuje postojeći sustav sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma.

Dakle potreba daljnje harmonizacije preventivnog zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, te jačanja učinkovitosti zaštite finansijskog sustava od korištenja za pranje novca i financiranja terorizma poboljšanjem postojećih i uvođenjem novih preventivnih mjera, prijedlogom novog Zakona uređena su osnovna pitanja:

2.1. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA od pranja novca i financiranja terorizma

Obveza provođenja Nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma u svrhu prepoznavanja, procjene, razumijevanja i smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma, proizlazi iz članka 7. Direktive (EU) 2015/849 i Preporuke 1 FATF-a.

Nacionalna procjena rizika definirana je člancima 5. i 6. novog Zakona:

Članak 5:

(1) Za prepoznavanje, procjenu, razumijevanje i smanjenje rizika od pranja novca i financiranja terorizma. Republika Hrvatska provodi nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma, pri čemu uzima u obzir propise koji uređuju zaštitu osobnih podataka i zaštitu tajnosti podataka, a koja procjena će se redovito ažurirati svake četiri godine od prethodno provedene nacionalne procjene rizika, te po potrebi i ranije.

(2) Prilikom provedbe nacionalne procjene rizika iz stavka 1. ovoga članka između ostalog procjenjuju se prijetnje i ranjivosti od pranja novca i financiranja terorizma, a posebna pozornost usmjerava se na svaku finansijsku aktivnost koja se zbog svoje prirode smatra pogodnom za upotrebu ili zloupotrebu u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma.

(3) Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma koordinira se radom Međuinstитucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma iz članka 120. stavka 2. ovoga Zakona, čije se zadaće, između ostalog, sastoje od:

1. provedbe nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj
2. izrade izvještaja o provedenoj nacionalnoj procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj
3. izrade prijedloga Akcijskoga plana s mjerama za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj i
4. provedbe drugih analiza za koje je nužna suradnja i koordinacija između različitih državnih i javnih tijela te drugih relevantnih institucija, uključujući i privatni sektor.

(4) Ured usmjerava i koordinira obavljanje zadaća Međuinstитucionalne radne skupine iz stavka 3. ovoga članka te obavještava Europsku komisiju, europska nadzorna tijela i ostale države članice o stavku 3. ovoga članka.

Članak 6.- Rezultati Nacionalne procjene rizika

(1) Vlada Republike Hrvatske donosi Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj te na temelju iste donosi Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma.

(2) Rezultati nacionalne procjene rizika namijenjeni su:

1. unaprjeđenju sustava sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma identificiranjem sektora ili djelatnosti u kojima obveznici moraju primjenjivati pojačane mjere te, prema potrebi, utvrđivanju mjera koje su obveznici dužni poduzeti,
2. prema potrebi određivanju sektora ili područja niskoga ili pojačanoga rizika od pranja novca i financiranja terorizma,
3. pomoći obveznicima u provođenju njihovih procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma,
4. utvrđivanju, kao pomoćno sredstvo, kod obveznika iz članka 9. ovoga Zakona i nadležnih državnih tijela iz članka 120. ovoga Zakona, prioriteta raspodjele resursa i sredstava namijenjenih sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i
5. pripremanju odgovarajućih propisa za pojedine sektore i djelatnosti u skladu s identificiranim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma.

(3) Rezultate nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma Ured je bez odlaganja dužan učiniti dostupnim svim obveznicima iz članka 9. ovoga Zakona i nadležnim državnim tijelima iz članka 120. Ovog Zakona.

Republika Hrvatska je sukladno međunarodnim standardima na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma provela projekt Nacionalne procjene rizika, iz razloga što članak 7. Direktive EU 2015/849 i Preporuka 1 FATF-a (Financial Action Task Force - Skupina zemalja za finansijsku akciju), propisuju da je svaka država dužna identificirati, procijeniti i razumjeti rizik pranja novca i financiranja terorizma koji postoji u toj državi, te poduzeti odgovarajuće mjere kako bi učinkovito smanjila identificirane rizike. Svrha provođenja Nacionalne procjene rizika je utvrđivanje prijetnji i ranjivosti sustava sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma u cilju daljnog jačanja cjelovitoga sustava u Republici Hrvatskoj.

Vlada Republike Hrvatske je 12. siječnja 2017. prihvatile Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj, a tijela nadležna za provedbu mjera iz Akcijskog plana dužna su ih provesti do kraja 2017. Godine.

2.2. PROCJENA RIZIKA stranke za pranje novca i financiranje terorizma Na temelju članka 13. stavaka 2. i 3. Direktive (EU) 2015/849 detaljnije se propisuje pristup temeljen na procjeni rizika koju provode banke i drugi obveznici u odnosu na stranku, prilikom provođenja mjera dubinske analize stranke, a koja uključuje procjenu rizika povezanih s geografskim područjem te s proizvodima, uslugama, transakcijama i kanalima koji se koriste za isporuku proizvoda i usluga do krajnjega korisnika.

Uz regulativu provođenja ove mjere sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma nije bilo većih promjena jer se i dalje osnovna procjena rizika utvrđuje primjenom istih područja rizika.

Novost u novom Zakonu u odnosu na važeći Zakon je i dužnost obveznika da analizu rizika dokumentira, ažurira i dostavi na raspolaganje nadležnim nadzornim tijelima na njihov zahtjev. Radi usklađivanja s preporukom 15 FATF i točkom 19. uvodne izjave četvrte Direktive propisana je obveza procjene rizika i u slučajevima kada obveznik uvodi nove proizvode ili kanale dostave, kao i kada uvodi nove tehnologije za postojeće i nove proizvode.

Prijedlog novog Zakona područje procjene rizika definira **člancima 12. – 14.**

Članak 12. - Analiza rizika od pranja novca i financiranja terorizma

(1) Obveznik iz članka 9. ovoga Zakona dužan je izraditi analizu rizika od pranja novca i financiranja terorizma kako bi prepoznao, procijenio, razumio i smanjio rizike od pranja novca i financiranja terorizma, uzimajući u obzir čimbenike rizika koji se odnose na:

- a) stranke*
- b) države ili geografska područja*
- c) proizvode, usluge ili transakcije, i*
- d) kanale dostave.*

(2) Analiza rizika iz stavka 1. ovoga članka mora biti dokumentirana i razmjerna veličini obveznika, vrsti, opsegu i složenosti njegova poslovanja te je istu obveznik dužan redovito ažurirati i dostaviti nadležnom nadzornom tijelu iz članka 82. ovoga Zakona na njegov zahtjev.

(3) Nadležna nadzorna tijela smjernicama mogu propisati da pojedinačne dokumentirane procjene rizika iz stavka 1. ovoga članka nisu potrebne za pojedini sektor obveznika ako su određeni rizici karakteristični za sektor jasni i shvaćeni od strane toga sektora obveznika.

(4) Obveznik je dužan analizu rizika iz stavka 1. ovoga članka uskladiti s pravilnicima i odlukama odnosno smjernicama koje donosi nadležno tijelo te je dužan uzeti u obzir izvještaje o rezultatima Nacionalne procjene rizika i Nadnacionalne procjene rizika.

(5) Obveznik je, prije svih bitnih promjena u poslovnim procesima i poslovnoj praksi koje mogu utjecati na mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te pri uvođenju novoga proizvoda, eksternalizirane aktivnosti ili kanala dostave, kao i kod uvođenja novih tehnologija za postojeće i nove proizvode, dužan provesti procjenu rizika radi utvrđivanja i procjene kako navedene promjene utječu na izloženost riziku od pranja novca ili financiranja terorizma te poduzeti primjerene mjere za smanjenje rizika i učinkovito upravljanje tim rizikom.

Pored navedenog člankom 13. je propisano **Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma**, a člankom 14. **Procjena rizika pojedinoga poslovnog odnosa ili povremene transakcije**.

2.3. OGRANIČENJA U POSLOVANJU S GOTOVINOM za pravne ili fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj

Važećim Zakonom propisano je ograničenje u poslovanju gotovinom na način da je zabranjeno obavljati **naplate** u gotovini u iznosu koji prelazi 105.000,00 kuna odnosno u poslovima s nerezidentima u vrijednosti koja prelazi 15.000,00 eura prilikom:

- prodaje robe i pružanja usluga,
- prodaje nekretnina,
- primanja zajmova, te
- prodaje prenosivih vrijednosnih papira ili udjela.

Novost u odnosu na važeći Zakon je snižavanje praga sa 105.000,00 kuna na 75.000,00 kuna te uvođenje općeg ograničenja pored **primanja naplate** kako je bilo propisano važećim Zakonom i na **izvršenje plaćanja** u gotovini od strane pravne ili fizičke osobe koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj.

Sukladno prijedlogu iz četvrte Direktive, Republika Hrvatska je prihvatile predloženi limit (10.000,00 eura) kao i većina članica EU, dok su neke članice bile još rigoroznije kao na primjer Slovenija, koja je ograničila plaćanje i naplatu u gotovom na 5.000,00 eura.

2.4. USPOSTAVLJANJE REGISTRA STVARNIH VLASNIKA PRAVNIH SUBJEKATA (dalje u tekstu RSV)

Ovo je potpuna novost u odnosu na dosadašnju zakonsku regulativu, jer taj pojam u važećem Zakonu nije postojao.

Osnivanje, ustroj, vođenje i dostupnost podataka iz RSV propisano je u člancima **32. – 36. novog Zakona:**

Članak 32.

(1) Registrar je središnja elektronička baza podataka koja sadrži podatke o stvarnim vlasnicima:

a) pravnih subjekata osnovanih na području Republike Hrvatske: trgovačkih društava, podružnica stranih trgovačkih društava, udruga, zaklada, fundacija i ustanova kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije jedini osnivač

b) trusta i s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava koji je obveznik OIB-a u Republici Hrvatskoj, a na temelju zakona kojim se ureduje OIB.

(2) Registar u ime Ministarstva financija - Ureda za sprječavanje pranja novca operativno vodi Finansijska agencija.

(3) Financijska agencija dužna je:

1. uspostaviti, održavati i upravljati Registrom
 2. prikupljati, evidentirati, obrađivati i arhivirati podatke iz Registra
 3. omogućiti upis i ažuriranje podataka u Registar u skladu s člankom 33. stavkom 4. ovoga Zakona
 4. omogućiti dostupnost podataka iz Registra u skladu s člankom 34. ovoga Zakona
 5. provjeravati podatke u Registru u skladu s člankom 36. stavkom 1. ovoga Zakona i
 6. poduzimati i druge radnje u skladu s ovim Zakonom

(4) Financijska agencija dužna je podatke upisane u Registar u skladu s člankom 33. stavkom 4. ovoga Zakona Registrovati trajno.

(5) Financijska agencija ovlaštena je preuzimati podatke iz sudskog registra te podatke iz drugih matičnih registara preko kojih se osnivaju ili registriraju pravni subjekti iz stavka 1. a) ovoga članka te druge podatke iz registara Porezne uprave na način i u rokovima propisanim pravilnikom iz stavka 8. ovoga članka, bez naknade.

(6) Financijska agencija u svrhu vođenja Registra ovlaštena je upravljati bazom podataka Registra, održavati i osigurati zaštitu baze podataka Registra i dokumenata koji su pohranjeni u arhivu Registra.

(7) Financijska agencija odgovorna je za vjerodostojnost elektroničkog unosa podataka iz članka 33. stavka 4. ovoga Zakona.

(8) Ministar financija pravilnikom detaljnije propisuje sadržaj i strukturu podataka u Registru, način vođenja, način upisa i rokove upisa podataka u Registar, način provjere upisanih podataka u Registar, dodatne podatke koje je potrebno prikupiti odnosno upisati u Registar, sadržaj, oblik i način popunjavanja obrasca za upis podataka u Registar, postupak nadzora nad dostavom i provjeru podataka u Registru, upisom, ažuriranjem i točnošću podataka u Registru, način provedbe ovoga Zakona u odnosu na dostupnost podataka iz Registra, vrste i visine naknada za pristup podatcima iz Registra od strane obveznika iz članka 9. ovoga Zakona te za pristup podatcima iz

Registra od strane pravnih i fizičkih osoba iz članka 34. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona, te uporabu i čuvanje i zaštita podataka iz Registra, u skladu s propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka.

(9) Ured o značajkama Registra iz stavka 1. ovoga članka obavještava Europsku komisiju.

Članak 33. - Obveze pravnog subjekta te upravitelja trusta i s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava

(1) Pravni subjekt iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona dužan je imati i čuvati odgovarajuće, točne i ažurirane podatke o:

- a) stvarnome vlasniku ili stvarnim vlasnicima, koji podatci obuhvaćaju: ime i prezime, državu prebivališta, dan, mjesec i godinu rođenja, identifikacijski broj ili podatak o vrsti, broju, izdavatelju, državi i datumu važenja identifikacijske isprave, državljanstvo stvarnoga vlasnika i podatke o prirodi i opsegu stvarnoga vlasništva,
- b) vlasničkoj strukturi, a trgovačka društva i podatke o udjelima, ulozima ili drugom sudjelovanju u vlasništvu društva.

(2) Financijska agencija preuzima osnovne podatke o pravnim subjektima iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona (naziv, adresa sjedišta, OIB i pravni oblik) u Registar iz matičnih registara preko kojih se osnivaju ili registriraju pravni subjekti iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Upravitelj trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 32. stavka 1. točke b) ovoga Zakona dužan je imati i čuvati odgovarajuće, točne i ažurirane podatke iz stavka 1. točke a) ovoga članka za osobe iz članka 31. stavka 1. ovoga Zakona te ih upisati u Registar.

(4) Pravni subjekti iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona i upravitelj trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točaka 2. i 5. ovoga Zakona dužni su upisati podatke iz stavaka 1. i 3. ovoga članka na način i u rokovima propisanima pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona.

(5) Za upis u Registar odgovarajućih, točnih i ažuriranih podataka iz stavka 1. i 3. ovoga članka odgovorni su pravni subjekti iz članka 32. stavka 1. točka a) ovoga Zakona i upravitelj trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz stavka 4. ovoga članka.

Dostupnost podataka o stvarnome vlasništvu - Članak 34.

(1) Podatci iz Registra, u opsegu i na način propisanim ovim Zakonom i na temelju njega donesenih podzakonskih akata, dostupni su samo sljedećim ovlaštenicima:

1. ovlaštenim službenicima Ureda
2. ovlaštenim osobama državnih tijela iz članka 120. ovoga Zakona
3. ovlaštenoj osobi i zamjeniku ovlaštene osobe obveznika te drugim zaposlenicima obveznika iz članka 9. ovoga Zakona, te osobama iz članka 68. stavka 4. ovoga Zakona, kada provode mjere dubinske analize stranke na temelju ovoga Zakona i
4. pravnim i fizičkim osobama koje dokažu opravdani pravni interes.

(2) Ured i državnim tijelima iz stavka 1. točke 2. ovoga članka izravno su elektroničkim putem dostupni svi podaci koji se nalaze u Registru bez naknade, kada postupaju u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti.

(3) Osobama iz stavka 1. točke 3. ovoga članka izravno su elektroničkim putem dostupni ili neizravno dostupni podaci koji se nalaze u Registru u opsegu, na način i uz naknadu propisanu pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona, kada obveznici provode mjere dubinske analize sukladno odredbama ovoga Zakona.

(4) Pravne i fizičke osobe iz stavka 1. točke 4. ovoga članka mogu Ministarstvu financija - Uredu za sprječavanje pranja novca podnijeti obrazloženi zahtjev za podatcima o stvarnome vlasniku pojedinog konkretnog pravnog subjekta iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona koji su upisani u Registar.

(5) U iznimnim okolnostima, na pojedinačnoj osnovi i na obrazloženi i potkrijepljeni zahtjev pravnog subjekta iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona ili nadležnoga državnog tijela iz članka 120. ovoga Zakona, ograničit će se pristup podacima ili jednome dijelu podataka o stvarnome vlasništvu pojedinoga pravnog subjekta ako bi pristup tim podacima izložio stvarnoga vlasnika riziku od prijevare, otmice, ucjene, nasilja ili zastrašivanja ili ako je stvarni vlasnik maloljetna osoba ili mu je oduzeta poslovna sposobnost.

(6) Ministarstvo financija - Ured za sprječavanje pranja novca utvrđuje je li zahtjev iz stavka

5. ovoga članka opravdan na način propisan zakonom koji uređuje upravni postupak.

(7) Protiv rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu iz stavka 5. ovoga Zakona nije dopuštena žalba nego se može pokrenuti upravni spor.

(8) Ograničenja pristupa podatcima iz stavka 5. ovoga članka ne odnose se na obveznike iz članka 9. ovoga Zakona koji su kreditne i finansijske institucije ili javni bilježnici iz članka 9. stavka 2. točke 18. ovoga Zakona kada provode postupak dubinske analize stranke u skladu s odredbama ovoga Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih akata, niti na Ured i državna tijela iz stavka 1. točke 2. ovoga članka.

Dostupnost podataka na temelju opravdanoga pravnog interesa- Članak 35.

(1) Opravdani pravni interes podnositelja zahtjeva iz članka 34. stavka 4. ovoga Zakona smatrać će se dokazanim ako su istovremeno ispunjeni sljedeći uvjeti:

1. podatci o stvarnome vlasniku pravnog subjekta iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona za kojega se podnosi zahtjev isključivo su vezani za utjecaj na pravni položaj podnositelja zahtjeva u sudskim, upravnim ili drugim na zakonu utemeljenim postupcima i

2. podatci se traže u vezi s pranjem novca, povezanim predikatnim kaznenim djelima i financiranjem terorizma.

(2) Ministarstvo financija - Ured za sprječavanje pranja novca utvrđuje postoji li opravdani pravni interes podnositelja zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Kada se utvrdi postojanje opravdanoga pravnog interesa iz stavka 1. ovoga članka, podnositelju zahtjeva iz članka 34. stavak 4. ovoga Zakona će biti dostupni sljedeći podatci o stvarnome vlasniku pravnog subjekta iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona za kojega je podnesen zahtjev:

1. ime i prezime
2. država prebivališta i/ili boravišta
3. mjesec i godina rođenja
4. državljanstvo i
5. priroda i opseg stvarnoga vlasništva.

(4) Protiv rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu iz članka 34. stavka 4. ovoga Zakona nije dopuštena žalba nego se može pokrenuti upravni spor.

Nadzor nad Registrom stvarnih vlasnika i prekršajni postupak - Članak 36.

(1) Financijska agencija, obavlja nadzor na temelju provjere podataka u Registru, utvrđuje je li pravni subjekt iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona i upravitelj trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točaka 2. i 5. ovoga Zakona upisao podatke iz članka 33. stavaka 1. i 3. ovoga Zakona na način i u rokovima propisanima pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona.

(2) Financijska agencija je ovlašteni tužitelj za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog subjekta iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona i upravitelja trusta i s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točaka 2. i 5. koji ne upiše podatke iz članka 33. stavaka 1. i 3. ovoga Zakona u Registar na način i u rokovima propisanima pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona.

(3) Porezna uprava provodi nadzor nad pravnim subjektima iz članka 32. stavka 1. točka a) ovoga Zakona i upraviteljem trusta i s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točaka 2. i 5. ovoga Zakona te utvrđuje:

- raspolazu li isti točnim i potpunim podatcima o stvarnom vlasniku iz članka 33. stavaka 1. i 3. ovoga Zakona i
- jesu li isti na način i u rokovima propisanima pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona upisali točne i potpune podatke iz točke 1. ovoga stavka u Registar.

(4) Pravni subjekti iz članka 32. stavka 1. točka a) ovoga Zakona i upravitelj trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točka 2. i 5. ovoga Zakona dužni su na zahtjev Porezne uprave pisanim putem dostaviti Poreznoj upravi dokumentaciju na temelju koje je moguće utvrditi vlasničku i kontrolnu strukturu stranke i prikupiti podatke o stvarnemu vlasniku stranke.

(5) Porezna uprava je ovlašteni tužitelj za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnih subjekata iz članka 32. stavka 1. točke a) ovoga Zakona i upravitelja trusta ili s trustom izjednačenoga subjekta stranoga prava iz članka 31. stavka 1. točaka 2. i 5. ovoga Zakona:

- koji ne raspolazu točnim i potpunim podatcima o stvarnom vlasniku iz članka 33. stavka 1. i 3. ovoga Zakona i

- koji ne upišu točne i potpune podatke iz članka 33. stavaka 1. i 3. ovoga Zakona u Registar na način i u rokovima propisanima pravilnikom iz članka 32. stavka 8. ovoga Zakona.

2.5. PRIKUPLJANJE PODATAKA O IZVORU SREDSTAVA ZA GOTOVINSKE TRANSAKCIJE U VRIJEDNOSTI OD 200.000,00 KUNA I VEĆOJ

Uzimajući u obzir rezultate provedene Nacionalne procjene rizika, identificirane tipologije i trendove pranja novca u Republici Hrvatskoj, koji u većini slučajeva uključuju visoke gotovinske uplate (npr. fizičke osobe višekratno uplaćuju gotovinske pozajmice nepoznatog izvora u korist računa pravnih osoba), mjera prikupljanja podataka o izvoru sredstava predstavlja dodatni mehanizam zaštite financijskog sustava Republike Hrvatske. Propisuje se obveza prikupljanja podataka od strane banaka i drugih obveznika o izvoru sredstava za svaku uplatu gotovine (ne za isplate gotovine s računa otvorenog kod obveznika obzirom da je tada izvor poznat) u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj, a kod mjenjačkih transakcija zamjene valuta u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj. Propisivanjem ove mjere smanjit će se mogućnost zloupotrebe financijskog sustava Republike Hrvatske za prikrivanje nezakonitih izvora gotovinskih sredstava te će se povećati mogućnost otkrivanja nevidentiranih prihoda.

Ova mjera je propisana u poglavljju III. NAČIN PROVOĐENJA MJERA DUBINSKE ANALIZE STRANKE – prikupljanje podataka, člankom 20., stavcima 11. i 12. novog Zakona:

(11) Obveznik iz članka 9. ovoga Zakona u svrhu postupanja sukladno odredbama članka 61. ovoga Zakona (gotovinska transakcija u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj) prikuplja podatke iz stavka 1. točaka 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 10. ovoga članka, te je dužan uvijek prikupiti i podatak o svrsi (namjeni) transakcije.

(12) Obveznik iz članka 9. ovoga Zakona u svrhu postupanja sukladno odredbama članka 61. ovoga Zakona u odnosu na gotovinsku transakciju uplate gotovine u vrijednosti od 200.000,00 kima i većoj ili mjenjački posao u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj dužan je osim podataka navedenih u stavku 11. ovoga članka prikupiti i podatak iz stavka 1. točke 12. ovoga članka (izvor sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije).

2.6. NOVA DEFINICIJA POJMA „POLITIČKI IZLOŽENE OSOBE“

Direktiva (EU) 2015/849 u članku 3. stavku 9. navodi kategorije političkih izloženih osoba koje obuhvaćaju dužnosnike visokog ranga te iz tog kruga isključuje dužnosnike srednjeg ili nižeg ranga. Navedeni članak Direktive odnosi se na sve politički izložene osobe, **bez obzira radi li se o domaćim ili stranim politički izloženim osobama** što predstavlja novost u odnosu na važeći Zakon koji uređuje samo postupanje u odnosu na **strane** politički izložene osobe.

Sukladno navedenom novi Zakon je pitanje politički izloženih osoba propisao:

Čl. 46. - Politički izložene osobe

(1) Obveznik iz članka 9. ovoga Zakona dužan je prilikom uspostavljanja poslovnoga odnosa ili obavljanja transakcija iz članka 16. stavka 1. točaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona

s politički izloženom osobom, osim propisanih mjera dubinske analize iz članka 15. stavka 1. ovoga Zakona, uspostaviti odgovarajući sustav upravljanja rizikom, uključujući i postupke koji se temelje na procjeni rizika za utvrđivanje je li stranka, zakonski zastupnik, punomoćnik ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba.

(2) Politički izložena osoba je svaka fizička osoba koja djeluje ili je u proteklih najmanje 12 mjeseci djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti u državi članici ili trećoj državi, uključujući i članove njezine uže obitelji i osobe za koje je poznato da su bliski suradnici politički izložene osobe.

(3) Fizičke osobe koje djeluju ili su djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti su:

- 1. predsjednici država, predsjednici vlada, ministri i njihovi zamjenici odnosno državni tajnici te pomoćnici ministara,*
- 2. izabrani članovi zakonodavnih tijela,*
- 3. članovi upravnih tijela političkih stranaka,*
- 4. suci vrhovnih ili ustavnih sudova ili drugi visoki pravosudni dužnosnici protiv čijih odluka, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove,*
- 5. suci revizorskih sudova*
- 6. članovi savjeta središnjih banaka*
- 7. veleposlanici, otpisnici poslova i visoki časnici oružanih snaga*
- 8. članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države i*
- 9. direktori, zamjenici direktora, članovi odbora i osobe koje obavljaju jednakovrijedne funkcije u međunarodnoj organizaciji.*

(4) Članovi obitelji politički izložene osobe iz stavka 3. ovoga članka jesu:

- 1. bračni drug ili osoba s kojom je politički izložena osoba u izvanbračnoj zajednici,*
- 2. djeca i njihovi bračni drugovi ili osobe s kojima su djeca politički izložene osobe u izvanbračnoj zajednici ili*
- 3. roditelji politički izložene osobe.*

(5) Bliski suradnik politički izložene osobe iz stavka 3. ovoga članka jest svaka fizička osoba:

- 1. za koju je poznato da ima zajedničko stvarno vlasništvo nad pravnom osobom ili pravnim uređenjem ili bilo koje druge bliske poslovne odnose s politički izloženom osobom ili*
- 2. koja je jedini stvarni vlasnik pravne osobe ili pravnoga uređenja za koje je poznato da su osnovani za dobrobit politički izložene osobe.*

Pored navedenog u sklopu mjere utvrđivanja politički izložene osobe novi Zakon je člankom 47. propisao - **Mjere pojačane dubinske analize koje se primjenjuju kod politički izloženih osoba**, a člankom 48. - **Politički izložene osobe i životno osiguranje**

3. RADNJE I ROKOVI PRILAGODBE ZA PRIMJENU NOVOG ZAKONA

1. Ministar financija će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu novoga Zakona donijeti pravilnike:

- iz članka 20. stavka 4. (dodatni podatci koje je obveznik dužan pribaviti u sklopu mjere dubinske analize i izvješćivanja Ureda),
- iz članka 32. stavka 8. (sadržaj i strukturu podataka u Registru stvarnih vlasnika),
- iz članka 59. stavak 3. (dodatni podatci koje je obveznik dužan pribaviti u svrhu obavještavanja Ureda o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama),
- iz članka 60. stavka 7. (uključivanje pojedinih indikatora na listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija),
- iz članka 61. stavak 3. (dodatni podatci koji se dostavljaju Uredu uz gotovinske transakcije od 200.000,00 i više),
- iz članka 105. stavka 3. (izgled i sadržaj službene iskaznice službenika Ureda),
- iz članka 113. stavka 7. (zahtjev Ureda svim obveznicima za dostavu određenih podataka),
- iz članka 121. stavka 4. (dostava podataka Uredu o prijenosu gotovine preko državne granice) i
- iz članka 148. stavka 9. (način i rokovi dostavljanja relevantnih statističkih podataka Uredu).

2. Ministar financija, guverner Hrvatske narodne banke i Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga donijet će podzakonske akte predviđene novim Zakonom (članak 14. Stavak 11. - postupak procjene rizika pranja novca i financiranja terorizma), članak 42. stavak 1.- način provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke, članak 98.- otkrivanje informacija o platitelju ili primatelju koje nedostaju kod prijenosa novčanih sredstava) u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu novoga Zakona.

3. Nadzorna tijela iz članka 81. novoga Zakona uskladit će provođenje nadzora s pristupom na temelju procjene rizika iz članka 84. stavak 1. novoga zakona u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

4. Postupci nadzora započeti prije stupanja na snagu novoga Zakona dovršit će se prema važećem Zakonu.

5. Postupci za prekršaje započeti prije stupanja na snagu novoga Zakona dovršit će se prema važećem Zakonu.

6. Financijski inspektorat. Hrvatska narodna banka i Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga objavit će na svojim mrežnim stranicama podatak o stupanju na snagu regulatornih tehničkih standarda iz članka 64. stavka 6. (*Obveza provođenja mjera u trećoj državi*) i članka 65. stavka 4. (*Središnja kontaktna točka*) novoga Zakona.

7. Obveznici iz članka 9. ovoga Zakona dužni su u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu novoga Zakona u odnosu na postojeće stranke utvrditi je li stranka ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba i sukladno tome provesti odgovarajuće mjere dubinske analize stranke.

4. UČINCI STUPANJA NOVOG ZAKONA NA SNAGU

Stupanjem na snagu novog Zakona prestati će važiti:

1. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, broj 87/08 i 25/12)
2. Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mijere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama (Narodne novine, broj 76/09).

Do dana stupanja na snagu novih podzakonskih akata koji će biti doneseni na temelju novog Zakona, ostaju na snazi i primjenjuju se postojeći pravilnici (u dijelu u kojem nisu u suprotnosti s odredbama novoga Zakona):

1. 1 Pravilnik o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavještavati Ured o gotovinskoj transakciji (Narodne novine, broj 01/09)
2. Pravilnik o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama (Narodne novine, broj 01/09)
3. Pravilnik o načinu i rokovima obavještavanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznoga savjetovanja (Narodne novine, broj 01/09 i 153/13)
4. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice (Narodne novine, broj 01/09 i 153/13)
5. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, broj 76/09)
6. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o prekršajnim postupcima (Narodne novine, broj 76/09)
7. Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranja terorizma (Narodne novine, broj 76/09).

Novi Zakon je razmatran na 31. sjednici Vlade Republike Hrvatske od 13. travnja 2017. Godine, tako da se vrlo brzo može očekivati prvo čitanje na jednoj od slijedećih sjednica Hrvatskog sabora te su moguće i neke manje korekcije u odnosu na predloženi tekst novog Zakona.

Tu se prije svega misli na eventualno snižavanje praga plaćanja i naplate u gotovom novcu (75.000,00 kn), što je ostavljeno kao mogućnost DČ sukladno četvrtoj Direktivi.